ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

5. října 2006 *

Ve věci C-368/04,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES podaná rozhodnutím Verwaltungsgerichtshof (Rakousko) ze dne 12. srpna 2004, došlým Soudnímu dvoru dne 24. srpna 2004, v řízení

Transalpine Ölleitung in Österreich GmbH,

Planai-Hochwurzen-Bahnen GmbH,

Gerlitzen-Kanzelbahn-Touristik GmbH & Co. KG

proti

Finanzlandesdirektion für Tirol,

* Jednací jazyk: němčina.

Finanzlandesdirektion für Steiermark,

Finanzlandesdirektion für Kärnten,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Rosas (zpravodaj), předseda senátu, J. Malenovský, S. von Bahr, A. Borg Barthet a U. Lõhmus, soudci,

generální advokát: F. G. Jacobs,
vedoucí soudní kanceláře: K. Sztranc, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 14. září 2005,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Transalpine Ölleitung in Österreich GmbH a Planai-Hochwurzen-Bahnen GmbH W. Arnoldem, Rechtsanwalt,

— za Rakouskou republiku H. Dossim, jako zmocněncem,

— za Komisi Evropských společenství V. Kreuschitzem a V. Di Buccim, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 29. listopadu 2005,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 88 odst. 3 poslední věty ES.

2 Tato žádost byla předložena v rámci tří sporů, zaprvé mezi Transalpine Ölleitung in Österreich GmbH (dále jen „TAL") a Finanzlandesdirektion für Tirol, zadruhé mezi Planai-Hochwurzen-Bahnen GmbH (dále jen „Planai") a Finanzlandesdirektion für Steiermark a zatřetí mezi Gerlitzen-Kanzelbahn-Touristik GmbH & Co. KG (dále jen „Gerlitzen") a Finanzlandesdirektion für Kärnten, ve věci slevy z energetických daní.

Právní rámec

Právo Společenství

3 Článek 88 odst. 3 ES stanoví:

„Komise musí být včas informována o záměrech poskytnout nebo upravit podpory, aby mohla podat svá vyjádření. Má-li za to, že takový záměr není s ohledem na článek 87 slučitelný se společným trhem, zahájí neprodleně řízení podle odstavce 2. Dotyčný členský stát neprovede zamýšlená opatření, dokud Komise v tomto řízení nepřijme konečné rozhodnutí."

4 Nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku [88 ES] (Úř. věst. L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339), kodifikuje praxi rozvinutou Komisí Evropských společenství v souladu s judikaturou Soudního dvora v oblasti posuzování státních podpor. Podle svého článku 30 vstoupilo toto nařízení v platnost dne 16. dubna 1999.

5 Článek 14 odst. 1 nařízení č. 659/1999 stanoví:

„Je-li v případech protiprávní podpory přijato záporné rozhodnutí, Komise rozhodne, že dotyčný členský stát učiní všechna nezbytná opatření, aby příjemce podporu navrátil [...] Komise nebude vyžadovat navrácení podpory, pokud by to bylo v rozporu s obecnými zásadami práva Společenství."

Vnitrostátní právo

6 U příležitosti daňové reformy a v rámci zákona o strukturálním přizpůsobení z roku 1996 (Strukturanpassungsgesetz 1996) ze dne 30. dubna 1996 (BGBl. I, 201/1996) Rakouská republika přijala, zveřejnila a uvedla v účinnost zároveň tři zákony, a sice:

— zákon o dani z elektrické energie (Elektrizitätsabgabegesetz, dále jen „EAG");

— zákon o dani ze zemního plynu (Erdgasabgabegesetz, dále jen „EGAG");

— zákon o slevě z energetických daní (Energieabgabenvergütungsgesetz, dále jen „EAVG").

7 EAG upravuje zdanění dodávání a spotřeby elektrické energie. Na základě čl. 6 odst. 3 tohoto zákona dodavatel elektrické energie přenáší daň na příjemce.

8 EGAG upravuje obdobná pravidla pro dodávání a spotřebu zemního plynu.

9 EAVG upravuje slevu z energetických daní na elektrickou energii a zemní plyn podle EAG a EGAG. Na základě čl. 1 odst. 1 tohoto zákona musí být uvedené daně na žádost vráceny, pokud celkově přesahují 0,35 % čisté hodnoty výroby spotřebitele energie. Vrácená částka je vyplacena po odečtení poplatku v maximální výši 5 000 ATS (363 eur).

10 Podle čl. 2 odst. 1 EAVG ve znění zákona o daňových změnách z roku 1996 (Abgabenänderungsgesetz 1996), ze dne 30. prosince 1996 (BGBl. I, 797/1996), mají nicméně právo na slevu z energetických daní pouze podniky, jejichž hlavní činností je prokazatelně výroba hmotných statků.

Skutečnosti předcházející sporu v původním řízení

11 Když byly Verfassungsgerichtshof předloženy stížnosti podniků, jejichž hlavní činností není výroba hmotných statků, proti odmítnutí slevy z energetických daní, předložil tento soud Soudnímu dvoru předběžné otázky, zejména aby zjistil, zda ustanovení EAVG představují státní podporu ve smyslu článku 87 ES.

12 Rozsudkem ze dne 8. listopadu 2001, Adria-Wien Pipeline a Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke (C-143/99, Recueil, s. I-8365), Soudní dvůr určil zejména toto:

„Vnitrostátní opatření, které stanoví slevu z energetických daní na zemní plyn a elektrickou energii pouze ve prospěch podniků, jejichž hlavní činností je prokazatelně výroba hmotných statků, musí být považována za státní podpory ve smyslu článku [87 ES]."

13 Po tomto rozsudku Soudního dvora Verfassungsgerichtshof rozsudkem ze dne 13. prosince 2001 (B 2251/97, Sammlung 15450) zrušil usnesení, kterým vnitrostátní orgán odmítl slevu z energetických daní vybraných z elektrické energie.

14 Verfassungsgerichtshof měl za to, že vzhledem k tomu, že EAVG nebyl oznámen Komisi, nemůže dotyčný správní orgán založit na čl. 2 odst. 1 tohoto zákona odmítnutí slevy z energetických daní podnikům, jejichž hlavní činností není výroba hmotných statků. Tím, že tak učinil, dopustil se dotyčný správní orgán pochybení, které se rovná svévolnému aktu, neboť porušil přímo použitelný zákaz stanovený v čl. 88 odst. 3 poslední větě ES. Takové protiprávní použití zákona se rovná neexistenci zákonného podkladu, a představuje tedy porušení ústavního práva na rovnost občanů před zákonem.

15 Verfassungsgerichtshof zakládá své rozhodnutí na povinnosti vnitrostátních soudů, připomenuté v bodě 27 výše uvedeného rozsudku Adria-Wien Pipeline a Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, zajistit procesním subjektům, že z porušení čl. 88 odst. 3 poslední věty ES budou v souladu s jejich vnitrostátním právem vyvozeny všechny důsledky, jak pokud jde o platnost aktů obsahujících provedení opatření podpory, tak o vymáhání finanční podpory, při jejímž poskytnutí bylo toto ustanovení porušeno, nebo o případná prozatímní opatření.

16 Dopisem ze dne 6. prosince 2001 Komise požádala rakouské orgány o informace ve věci EAVG. Po výměně dopisů a po konzultacích přijala Komise dne 22. května 2002 rozhodnutí K(2002) 1890 konečné týkající se státní podpory č. NN 165/2001 (Úř. věst. C 164, s. 4, dále jen „rozhodnutí ze dne 22. května 2002"). Jelikož byl

rakouský zákon později změněn, Komise upřesňuje, že posuzuje opatření podpory pro období od 1. června 1996 do 31. prosince 2001. Výrok rozhodnutí zní následovně:

„Komise s politováním konstatuje, že Rakousko při poskytnutí podpory porušilo čl. 88 odst. 3 ES.

Na základě předcházejícího posouzení nicméně konstatuje, že tato podpora je slučitelná s čl. 87 odst. 3 písm. c) ES a čl. 4 písm. c) Smlouvy o ESUO."

17 Aby vyhověla výše uvedenému rozsudku Adria-Wien Pipeline a Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, změnila Rakouská republika EAVG spolkovým zákonem č. 158/2002, jehož článek 6 stanoví, že od 1. ledna 2002 mají všechny podniky právo na slevu z daní ze zemního plynu a elektrické energie, pokud součet těchto daní překročí 0,35 % čisté hodnoty jejich výroby.

18 Rozhodnutím 2005/565/ES ze dne 9. března 2004 o režimu podpory používaném v Rakousku ohledně vracení energetických daní na zemní plyn a elektřinu v letech 2002 a 2003 (Úř. věst. 2005, L 190, s. 13) Komise došla k názoru, že použití prahové hodnoty 0,35 % čisté hodnoty jejich výroby způsobuje zvýhodnění energeticky intenzivních podniků. Podle Komise byl režim podpory, pokud jde o podniky, na které se EAVG až do 31. prosince 2001 nepoužil, neslučitelný s rámcem Společenství pro státní podpory na ochranu životního prostředí, jakož i s ostatními výjimkami

stanovenými v čl. 87 odst. 2 a 3 ES. S tím, že uvedla konkrétněji jiné ustanovení rámce Společenství pro státní podpory na ochranu životního prostředí, došla Komise ke stejnému názoru, pokud jde o podniky, na které se uvedený zákon již před 31. prosincem 2001 použil.

19 S ohledem na možnost, že znění odpovědi Soudního dvora na druhou otázku ve výše uvedeném rozsudku Adria-Wien Pipeline a Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke mohlo vést k tomu, že někteří příjemci podpory v dobré víře vycházeli z toho, že by sporná vnitrostátní opatření projednávaná před vnitrostátním soudem přestala být selektivními, a nepředstavovala již tedy státní podporu, pokud by se zvýhodnění z nich plynoucí rozšířilo na jiná odvětví než na odvětví výroby hmotných statků, došla Komise k závěru, že s ohledem na konkrétní okolnosti projednávané věci by navrácení bylo v rozporu se zásadou ochrany legitimního očekávání, a že tedy v souladu s článkem 14 nařízení č. 659/1999 nemá být vyžadováno.

20 Když byla Komise Soudním dvorem v průběhu písemné části řízení v projednávané věci dotázána na nezohlednění prahové hodnoty 0,35 % ve svém rozhodnutí ze dne 22. května 2002, připomněla bod 3 třetí pododstavec tohoto rozhodnutí, který zní následovně:

„Komise konstatuje, že selektivitu způsobuje již omezení zvýhodnění, které plyne z dotčeného opatření, na podniky, jejichž hlavní činností je prokazatelně výroba hmotných statků. Nezkoumá tedy, zda ostatní prvky tohoto vnitrostátního opatření, zejména prahová hodnota 0,35 %, také vedou k jeho selektivitě."

Spory v původních řízeních a předběžné otázky

21 Činností první stěžovatelky v původním řízení, TAL, je zejména stavba a provozování ropovodů. U Verfassungsgerichtshof napadla tři rozhodnutí vydaná Finanzlandesdirektion für Tirol, kterými byla zamítnuta její odvolání podaná proti odmítnutí slevy z energetické daně pro roky 1996, 1997 a 1998. Verfassungsgerichtshof zrušil tato rozhodnutí třemi rozsudky ze dne 13. prosince 2001, přičemž se k odůvodnění odvolal na rozsudek B 2251/97, který vydal téhož dne v důsledku výše uvedeného rozsudku Adria-Wien Pipeline a Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke.

22 Finanzlandesdirektion für Tirol přijalo dne 15. listopadu 2002 nové rozhodnutí týkající se uvedených tří odvolání. S odvoláním na novou věcnou a právní situaci vyplývající z rozhodnutí ze dne 22. května 2002 prohlašujícího podpory za slučitelné se Smlouvou o ES mělo Finanzlandesdirektion za to, že již není vázáno rozhodnutím Verfassungsgerichtshof, a odvolání tedy zamítlo. Proti tomuto posledně uvedenému rozhodnutí podala TAL stížnost u předkládajícího soudu.

23 Druhá stěžovatelka v původním řízení, Planai, je podnik provozující lanovky. U Verfassungsgerichtshof napadla rozhodnutí vydané Finanzlandesdirektion für Steiermark, kterým bylo zamítnuto odvolání proti odmítnutí slevy z energetické daně pro období týkající se let 1996 a 1997. Verfassungsgerichtshof zrušil toto rozhodnutí rozsudkem ze dne 13. prosince 2001 a k odůvodnění se odvolal na výše uvedený rozsudek B 2251/97.

24 Po tomto zrušení přijalo Finanzlandesdirektion für Steiermark dne 17. července 2002 nové rozhodnutí. Vzalo v úvahu rozhodnutí ze dne 22. května 2002 prohlašující podpory za slučitelné se Smlouvou, přičemž zdůraznilo, že toto rozhodnutí má

zpětný účinek na období, kterého se týká původní žádost. V důsledku toho odvolání zamítlo.

25 Planai podala stížnost u Verfassungsgerichtshof, ale tato stížnost byla rozsudkem ze dne 12. prosince 2002 (B 1348/02, Sammlung 16771) zamítnuta z důvodu, že nedošlo ke zjevně nesprávnému použití zákona, v důsledku kterého by Verfassungsgerichtshof získal pravomoc se touto stížností zabývat. Ve svém rozsudku Verfassungsgerichtshof zejména rozhodl:

„Od vydání rozhodnutí Komise ze dne 22. května 2002 může mít Verfassungsgerichtshof za to, že zákaz provést podpory stanovený v čl. 88 odst. 3 ES (dříve čl. 93 odst. 3 smlouvy o ES) nebrání, alespoň nikoliv zjevně, použití čl. 2 odst. 1 zákona EAVG. V důsledku toho má žalovaný orgán právo toto ustanovení v mezích možností použít.

Otázku, zda rozhodnutí Komise – jak se tvrdí ve stížnosti – porušilo právo Společenství, přísluší zkoumat Verfassungsgerichtshof pouze tehdy, pokud by toto porušení bylo zjevné, a sice pokud mohlo být zjištěno *prima facie* [...] nebo pokud by nastolovalo otázku týkající se ústavního práva. Tak tomu nicméně v projednávaném případě není, a to ani s ohledem na rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 1991, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon (C-354/90, Recueil, s. I-5505), který rozhodl o otázce účinků způsobených nedostatkem oznámení, ale nikoliv o otázce legality schválení podpory přiznaného Komisí výslovně se zpětným účinkem."

26 Na žádost Planai předal Verfassungsgerichtshof stížnost Verwaltungsgerichtshof.

27 Třetí stěžovatelka v původním řízení, Gerlitzen, je rovněž podnik provozující lanovky. U Verfassungsgerichtshof napadla rozhodnutí vydané Finanzlandesdirektion für Kärnten dne 29. října 2002, kterým bylo zamítnuto její odvolání podané proti odmítnutí slevy z energetické daně pro roky 1999 až 2001. Tato stížnost byla zamítnuta dne 12. prosince 2002 rozsudkem, který odkazoval na odůvodnění výše uvedeného rozsudku z téhož dne ve věci B 1348/02. Na žádost Gerlitzen předal Verfassungsgerichtshof stížnost Verwaltungsgerichtshof.

28 Verwaltungsgerichtshof se jednak táže, jaké jsou důsledky rozhodnutí ze dne 22. května 2002 pro stížnosti podané třemi stěžovatelkami v původním řízení, vzhledem k tomu, že se toto rozhodnutí týká výslovně období před jeho přijetím, a jednak zda je po vydání tohoto rozhodnutí i dále namístě přihlížet k zákazu provedení podpory stanovenému v čl. 88 odst. 3 ES.

29 Zejména se táže, zda mají v tomto ohledu význam data podání žádostí o slevu nebo data rozhodnutí správního orgánu týkající se těchto žádostí. Zdůrazňuje totiž, že první dvě stěžovatelky v původním řízení podaly své žádosti před vydáním rozhodnutí ze dne 22. května 2002, zatímco třetí stěžovatelka podala svou žádost po vydání tohoto rozhodnutí.

30 Verwaltungsgerichtshof má za to, že rozsudek ze dne 21. října 2003, Van Calster a další (C-261/01 a C-262/01, Recueil, s. I-12249, bod 53 a následující, jakož i 73), by mohl být vykládán v tom smyslu, že pozitivní rozhodnutí Komise nemůže učinit legálním režim podpor, při jehož provedení byl porušen čl. 88 odst. 3 ES.

31 Uvádí nicméně, že skutečnosti ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek Van Calster a další, se liší od situace ve věcech v původním řízení. Zaprvé v těchto věcech plyne charakter podpory z okolnosti, že sleva je přiznávána selektivně, takže skutečnost, že sleva bude s cílem obnovit stav v souladu s právem Společenství přiznána rovněž podnikům, které jí nepožívaly na základě této vnitrostátní právní úpravy, představuje pouze jednu z možností, jak se vyhnout existenci protiprávní podpory nebo zajistit dodržení zákazu provedení podpor. Dále se věc, v níž byl vydán výše uvedený rozsudek Van Calster a další, týká situace, v níž nebylo nařízení č. 659/1999 ještě použitelné. Konečně ve výše uvedené věci Van Calster a další zpětný účinek přiznaný nakonec normě belgickým zákonodárcem nevyšel najevo v průběhu řízení před Komisí, zatímco ve věcech v původním řízení Komise vědomě přistoupila k posouzení týkajícímu se uplynulého období a konstatovala slučitelnost opatření se společným trhem.

32 Za těchto okolností se Verwaltungsgerichtshof rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Brání zákaz provedení podpor stanovený v čl. 88 odst. 3 ES použití vnitrostátního zákonného ustanovení, které vylučuje podniky, jejichž činnost nespočívá prokazatelně ve výrobě hmotných statků, ze slevy z energetické daně, a musí tedy být klasifikováno jako státní podpora ve smyslu článku 87 ES, rovněž tehdy, když toto ustanovení nebylo před nabytím účinnosti oznámeno Komisi, ale Komise na základě čl. 87 odst. 3 ES konstatovala slučitelnost podpory se společným trhem v uplynulém období a žádost o slevu se vztahuje na daně, které měly být odvedeny za toto období?

2) V případě kladné odpovědi na první otázku:

Vyžaduje zákaz provedení podpor v takovém případě poskytnutí slevy také v případech, kdy byly žádosti podniků poskytujících služby podány po vydání rozhodnutí Komise pro vyměřovací období před tímto vydáním?"

K předběžným otázkám

33 Podstatou předběžných otázek předkládajícího soudu zaprvé je, zda čl. 88 odst. 3 ES musí být vykládán v tom smyslu, že ukládá vnitrostátním soudům nepoužít zákon, který vylučuje některé podniky ze slevy z energetické daně – což je opatření, které by mohlo představovat státní podporu a nebylo oznámeno – i poté, co Komise ohledně období, pro které byla sleva požadována, prohlásila podporu za slučitelnou se společným trhem v souladu s čl. 87 odst. 3 ES. V tomto kontextu se předkládající soud zadruhé táže, zda je den, kdy podnik podal žádost o slevu, relevantní skutečností.

34 Úvodem je třeba v odpovědi na otázku položenou předkládajícím soudem v jeho rozhodnutí upřesnit, že pokud nařízení č. 659/1999 obsahuje procesní pravidla, použijí se tato pravidla na všechna správní řízení v oblasti státních podpor projednávaná před Komisí v okamžiku, kdy nařízení č. 659/1999 vstoupilo v platnost, a sice dne 16. dubna 1999 (rozsudek ze dne 6. října 2005, Scott v. Komise, C-276/03 P, Sb. rozh. s. I-8437, potvrzující konkludentně rozsudek Soudu ze dne 10. dubna 2003, Scott v. Komise, T-366/00, Recueil, s. II-1763, bod 52).

35 Jak nicméně vyplývá z druhého bodu odůvodnění a ze všech ustanovení nařízení č. 659/1999, toto nařízení kodifikuje a posiluje praxi Komise v oblasti posuzování státních podpor a neobsahuje žádná ustanovení týkající se pravomocí a povinností vnitrostátních soudů, které se nadále řídí ustanoveními Smlouvy, tak jak jsou vykládána Soudním dvorem.

36 V tomto ohledu je třeba zaprvé připomenout, že provádění systému kontroly státních podpor, jak vyplývá z článku 88 ES a související judikatury Soudního dvora, je úkolem jednak Komise a jednak vnitrostátních soudů.

37 Je nesporné, že v rámci kontroly dodržení povinností členských států plynoucích z článků 87 ES a 88 ES plní vnitrostátní soudy a Komise odlišné úlohy, které se vzájemně doplňují (viz rozsudek ze dne 11. července 1996, SFEI a další, C-39/94, Recueil, s. I-3547, bod 41, a výše uvedený rozsudek Van Calster a další, bod 74).

38 Zatímco posouzení slučitelnosti opatření podpory se společným trhem patří do výlučné pravomoci Komise, jejíž jednání podléhá přezkumu soudů Společenství, dbají vnitrostátní soudy o ochranu práv procesních subjektů v případě porušení povinnosti předběžného oznámení státních podpor Komisi podle čl. 88 odst. 3 ES (výše uvedený rozsudek Van Calster a další, bod 75).

39 Aby vnitrostátní soud mohl určit, zda byl vydáním vnitrostátního opatření porušen čl. 88 odst. 3 ES, může považovat za nezbytné vyložit pojem podpora, uvedený v čl. 87 odst. 1 ES (rozsudek ze dne 15. července 2004, Pearle a další, C-345/02,

Sb. rozh. s. I-7139, bod 31). Přísluší mu tak zejména ověřit, zda dotčené opatření představuje výhodu a zda je selektivní, tedy zda zvýhodňuje určité podniky nebo určitá odvětví výroby ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES.

40 Zadruhé je třeba připomenout, že opatření podpory ve smyslu č. 87 odst. 1 ES, při jehož provedení byly porušeny povinnosti vyplývající z čl. 88 odst. 3 ES, je protiprávní [viz výše uvedený rozsudek Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, bod 17, a rozsudek ze dne 27. října 2005, Distribution Casino France a další, C-266/04 až C-270/04, C-276/04 a C-321/04 až C-325/04, Sb. rozh. s. I-9481, bod 30. Viz rovněž definici protiprávní podpory uvedenou v čl. 1 písm. f) nařízení č. 659/1999].

41 Rozhodnutí Komise prohlašující neoznámenou podporu za slučitelnou se společným trhem nemá za následek dodatečné odstranění protiprávnosti prováděcích aktů, které jsou neplatné z důvodu, že byl při jejich přijetí porušen zákaz uvedený v čl. 88 odst. 3 poslední větě ES, neboť jinak by ohrožovalo přímý účinek tohoto ustanovení a porušovalo zájmy procesních subjektů, jejichž ochrana je úkolem vnitrostátních soudů. Jakýkoliv jiný výklad by znamenal zvýhodnit nedodržení uvedeného ustanovení dotyčným členským státem a zbavil by toto ustanovení jeho užitečného účinku (viz výše uvedené rozsudky Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, bod 16, a Van Calster a další, bod 63).

42 Jak totiž zdůraznil generální advokát v bodě 50 svého stanoviska, pokud by v rámci záměru podpory, který je či není slučitelný se společným trhem, nezpůsobila skutečnost, že nedodržuje čl. 88 odst. 3 ES, více nebezpečí nebo sankcí než dodržení téhož ustanovení, byla by motivace členských států k oznámení a vyčkání rozhodnutí o slučitelnosti značně snížena, a stejně tak by v důsledku toho byl snížen i rozsah kontroly Komise.

43 V tomto ohledu je málo významné, že rozhodnutí Komise upřesňuje, že posouzení dotčené podpory Komisí se týká období předcházejícího přijetí tohoto rozhodnutí, jak je tomu v případě rozhodnutí ze dne 22. května 2002 dotčeného ve věcech v původním řízení.

44 Co se týče vnitrostátních soudů, přísluší jim, jak již bylo připomenuto v bodě 38 tohoto rozsudku, chránit práva procesních subjektů vůči případnému porušení, ze strany vnitrostátních orgánů, zákazu provedení podpor před přijetím rozhodnutí Komise, které je povoluje.

45 Jelikož neexistuje právní úprava Společenství v dané oblasti, přísluší v tomto ohledu vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu, aby určil příslušné soudy a upravil procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která procesním subjektům vyplývají z práva Společenství, za předpokladu, že tyto podmínky nejsou na jedné straně méně příznivé než ty, které se týkají obdobných řízení na základě vnitrostátního práva (zásada rovnocennosti), a že na druhé straně v praxi neznemožňují nebo nadměrně neztěžují výkon práv přiznaných právním řádem Společenství (zásada efektivity) (viz rozsudky ze dne 12. září 2006, Eman a Sevinger, C-300/04, Sb. rozh. s. I-8055, bod 67, jakož i ze dne 19. září 2006, i-21 Germany a Arcor, C-392/04 a C-422/04, Sb. rozh. s. I-8559, bod 57).

46 Podle povahy procesních prostředků upravených vnitrostátních právem tak může být vnitrostátnímu soudu předložena žádost o přijetí takových prozatímních opatření, jako je odklad dotčených opatření za účelem ochrany zájmů procesních subjektů a zejména ochrany účastníků řízení dotčených narušením hospodářské soutěže způsobeným poskytnutím protiprávní pomoci (viz výše uvedený rozsudek SFEI a další, bod 52).

47 Soudní dvůr krom toho rozhodl, že vnitrostátní soudy musí zajistit procesním subjektům, které mohou uplatňovat nedodržení povinnosti oznámení, aby z něj vyvodily veškeré důsledky v souladu se svým vnitrostátním právem, jak co se týče platnosti aktů provádějících opatření podpory, tak co se týče navrácení finanční podpory poskytnuté v rozporu s tímto ustanovením nebo případných prozatímních opatření (výše uvedené rozsudky Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, bod 12; Adria-Wien Pipeline a Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, body 26 a 27, jakož i Van Calster a další, bod 64, a rozsudek ze dne 21. července 2005, Xunta de Galicia, C-71/04, Sb. rozh. s. I-7419, bod 50).

48 Při svém rozhodnutí musí vnitrostátní soud chránit zájmy procesních subjektů. Přitom musí nicméně vzít plně v úvahu rovněž zájem Společenství (viz obdobně rozsudek ze dne 20. září 1990, Komise v. Německo, C-5/89, Recueil, s. I-3437, bod 19).

49 Co se týče slevy z daně, která představuje protiprávní podporu, neboť byla při jejím poskytnutí porušena povinnost oznámení, nebylo by v souladu se zájmem Společenství nařídit takovou slevu ve prospěch ostatních podniků, pokud je účinkem takového rozhodnutí rozšíření okruhu příjemců podpory a tak rozšíření účinků této podpory namísto jejich odstranění (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 15. června 2006, Air Liquide Industries Belgium, C-393/04 a C-41/05, Sb. rozh. s. I-5293, bod 45).

50 Jak totiž uvádí generální advokát v bodě 74 svého stanoviska, musí vnitrostátní soudy dbát o to, aby nápravná opatření, která nařizují, mohla skutečně odstranit účinky podpory, při jejímž poskytnutí byl porušen čl. 88 odst. 3 ES, a nesmí pouze rozšířit podporu na širší skupinu příjemců.

51 Je třeba krom toho uvést, že žádosti o poskytnutí protiprávní podpory ve věcech v původním řízení, a sice slevy z energetických daní, mohou být postaveny na roveň žádostem o částečné vynětí z platby těchto daní. Jak přitom vyplývá z judikatury, dlužník povinné daně se nemůže dovolávat toho, že osvobození jiných osob představuje státní podporu, aby se vyhnul zaplacení uvedené povinné daně (rozsudky ze dne 20. září 2001, Banks, C-390/98, Recueil, s. I-6117, bod 80, ze dne 13. června 2002, Sea-Land Service a Nedlloyd Lijnen, C-430/99 a C-431/99, Recueil, s. I-5235, bod 47; výše uvedené rozsudky Distribution Casino France a další, bod 42, a Air Liquide Industries Belgium, bod 43).

52 Vzhledem k tomu, že předkládající soud považoval za nezbytné provést analýzu sporného opatření za účelem ověření, zda odpovídá pojmu podpory uvedenému v čl. 87 odst. 1 ES, musel v zásadě disponovat skutečnostmi, které mu umožnily posoudit, zda opatření, které má v úmyslu přijmout, chrání práva procesních subjektů tím, že neutralizuje účinky podpory pro soutěžitele podniků, které jsou příjemci podpory, a musel přitom vzít plně v úvahu právo Společenství a vyhnout se tomu, aby přijal opatření, jehož jediným účinkem by bylo rozšíření okruhu příjemců této podpory.

53 Druhá otázka položená předkládajícím soudem se týká takové situace jako ve věci v původním řízení, ve které proti sobě stojí Gerlitzen a Finanzlandesdirektion für Kärnten, kdy byla žádost o slevu z energetické daně, která je opatřením protiprávním, jelikož neoznámeným, předložena poté, co bylo vydáno rozhodnutí Komise prohlašující podporu za slučitelnou se společným trhem.

54 Jak bylo připomenuto v bodech 41 a 42 tohoto rozsudku, nebylo důsledkem rozhodnutí ze dne 22. května 2002 prohlašujícího státní podporu za slučitelnou se společným trhem dodatečné odstranění protiprávnosti aktů provádějících tuto podporu, které byly v okamžiku svého přijetí neplatné z důvodu, že byl při jejich přijetí porušen zákaz uvedený v čl. 88 odst. 3 poslední větě ES.

55 Z toho vyplývá, že nezáleží na tom, zda byla žádost podána před nebo po přijetí rozhodnutí prohlašujícího podporu za slučitelnou se společným trhem, pokud se tato žádost vztahuje k protiprávní situaci plynoucí z neoznámení.

56 Podle možností vnitrostátního práva a procesních prostředků, které toto právo upravuje, tak může být vnitrostátní soud podle okolností nucen nařídit vrácení protiprávní podpory jejími příjemci, i když byla tato podpora později prohlášena Komisí za slučitelnou se společným trhem. Stejně tak může příslušet vnitrostátnímu soudu rozhodnout o žádosti na náhradu škody způsobené protiprávní povahou opatření podpory.

57 Přitom se vnitrostátní soud musí snažit chránit zájmy procesních subjektů, a zároveň brát plně v úvahu zájem Společenství, zejména tím, že dbá, aby nepřijal rozhodnutí, jehož jediným účinkem by bylo rozšíření okruhu příjemců protiprávní podpory.

58 S ohledem na předcházející úvahy je namístě na položené otázky odpovědět, že čl. 88 odst. 3 poslední věta ES musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátním soudům přísluší chránit práva procesních subjektů vůči případnému porušení, ze strany vnitrostátních orgánů, zákazu provedení podpor před přijetím rozhodnutí Komise, které je povoluje. Přitom musí vnitrostátní soudy brát plně v úvahu zájem Společenství a nesmí přijmout opatření, jehož jediným účinkem by bylo rozšíření okruhu příjemců podpory.

59 Jelikož důsledkem rozhodnutí Komise prohlašujícího neoznámenou podporu za slučitelnou se společným trhem není dodatečné odstranění protiprávnosti prováděcích aktů, které byly neplatné z důvodu, že byl při jejich přijetí porušen zákaz uvedený v čl. 88 odst. 3 poslední větě ES, nezáleží na tom, zda byla žádost podána před nebo po přijetí rozhodnutí prohlašujícího podporu za slučitelnou se společným trhem, pokud se tato žádost vztahuje k protiprávní situaci plynoucí z neoznámení.

K nákladům řízení

60 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 88 odst. 3 poslední věta ES musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátním soudům přísluší chránit práva procesních subjektů vůči případnému porušení, ze strany vnitrostátních orgánů, zákazu provedení podpor před přijetím rozhodnutí Komise Evropských společenství, které je povoluje. Přitom musí vnitrostátní soudy brát plně v úvahu zájem Společenství a nesmí přijmout opatření, jehož jediným účinkem by bylo rozšíření okruhu příjemců podpory.

Jelikož důsledkem rozhodnutí Komise Evropských společenství prohlašujícího neoznámenou podporu za slučitelnou se společným trhem není dodatečné odstranění protiprávnosti prováděcích aktů, které byly neplatné z důvodu, že byl při jejich přijetí porušen zákaz uvedený v čl. 88 odst. 3 poslední větě ES, nezáleží na tom, zda byla žádost podána před nebo po přijetí rozhodnutí prohlašujícího podporu za slučitelnou se společným trhem, pokud se tato žádost vztahuje k protiprávní situaci plynoucí z neoznámení.

Podpisy.